

VIETNAM BULLETIN

OORLOGS-
MISDADEN

2^e ZITTING

VIETNAM
TRIBUNAAAL

100 ct

tweede jaargang nr. 15/16

23 december 1967 / 6 januari 1968

dubbelnummer

Verschijnt om de 14 dagen
 Redactie: M. van Dullemen
 W. de Graaff
 Tineke Nijenhuis
 Queenie Stevens

Redactie/administratieadres:
 Vietnam Bulletin
 p/a ASVA
 Weesperstraat 51, Amsterdam
 Gironummer 1 28 11 98, tnv Vietnam Bulletin
 Abonnement f 5,- per half jaar; los nr f 0,50
 Buitenland f 7,- per half jaar

TWEEDE ZITTING VAN HET VIETNAM TRIBUNAAL

Van 20 november tot en met 1 december 1967 vond in het Deense plaatsje Roskilde de tweede zitting van het Vietnam Tribunaal plaats. Dit Internationaal Tribunaal ter Beoordeling van Oorlogsmisdaden is voortgekomen uit een in juni 1965 gedane oproep van de Engelse filosoof en Nobelprijs voor de Vrede-winnaar, Bertrand Russell. Het Vietnam Tribunaal bestaat uit een twintigtal intellectuelen (juristen, schrijvers, wiskundigen, e. a.) uit 13 landen. Enige namen van Tribunaalleden: Dave Dellinger, Jean-Paul Sartre, Stokeley Carmichael, Peter Weiss, (de nu overleden) Isaac Deutscher, Vladimir Dedijer, Simone de Beauvoir, Lelio Basso. Op een eerste bijeenkomst van het Tribunaal in november 1966 te Londen werden de te behandelen vragen en de procedure waarmee gewerkt zou worden vastgesteld. In mei 1967 vond in Stockholm de eerste zitting van het Vietnam Tribunaal plaats. Na 10 dagen lang talloze rapporten en getuigenverklaringen te hebben bestudeerd, werden daar de volgende twee vragen bevestigend beantwoord:

- Zijn er door de regering van de Verenigde Staten (en door de regeringen van Australië, Nieuw-Zeeland en Zuid-Korea) daden van agressie bedreven in de zin van het internationale recht?

- Zijn er, en zo ja, op welke schaal, bombardementen uitgevoerd op doelen die een strikt civiel karakter hebben, en, meer in het bijzonder, op ziekenhuizen, scholen, sanatoria, dammen, enz.

In vroegere nummers van het Vietnam Bulletin werd reeds aandacht aan het Tribunaal besteed (de voorgeschiedenis, samenstelling en werkwijze werden behandeld in VB I/24, 29-4-67, terwijl in VB I 26/II 1, 27-5/10-6-67, verslag werd uitgebracht van de eerste zitting in Stockholm). Op de tweede zitting van het Tribunaal in Roskilde werden de volgende vragen behandeld:

- Is de regering van Thailand schuldig aan medeplichtigheid aan de agressie die door de regering van de Verenigde Staten tegen Vietnam bedreven wordt?

- Is de regering van de Filippijnen schuldig aan medeplichtigheid aan de agressie die door de regering van de Verenigde Staten tegen Vietnam bedreven wordt?

LITERATUUR

Een overzicht wat er in de 10 landelijke Nederlandse dagbladen over de tweede zitting verscheen, werd gebundeld in een uitgave De Nederlandse pers en de tweede zitting van het Tribunaal Vietnam. Een uitgave van de afdeling Krant van de Kritische Universiteit. Prijs f 1,-. Te verkrijgen bij de Athenaeum Boekhandels en op de ASVA in Amsterdam, en door overmaking van f 1,- op postgiro 1293696 tnv M. Bentz van den Berg, Amsterdam, voor mensen buiten Amsterdam die het dan franco thuisgestuurd krijgen.

Een overzicht van de eerste zitting van het Vietnam Tribunaal in Stockholm verscheen onder de titel Tribunal Russell, le jugement de Stockholm, Gallimard (collection 'Idées'), Parijs 1967, prijs f 4,40. In 375 pagina's de belangrijkste rapporten en debatten.

Tenslotte verscheen bij de Bezige Bij een Nederlandse vertaling van het boekje van Bertrand Russell: Oorlogsmisdaden in Vietnam, waarin opgenomen zijn de artikelen die Ton Regtien over de eerste zitting in Stockholm in Vrij Nederland schreef. Prijs f 7,50.

- Is de regering van Japan schuldig aan medeplichtigheid aan de agressie die door de regering van de Verenigde Staten tegen Vietnam bedreven wordt?
- Hebben de Verenigde Staten agressie tegen het volk van Laos gepleegd, agressie volgens de definitie van het internationale recht?
- Hebben de strijdkrachten van de Verenigde Staten gebruik gemaakt van of geëxperimenteerd met wapens die door het oorlogsrecht verboden zijn?
- Zijn krijgsgevangenen, gemaakt door de strijdkrachten van de Verenigde Staten, onderworpen aan behandelingen die door het oorlogsrecht verboden zijn?
- Hebben de strijdkrachten van de Verenigde Staten de burgerbevolking aan enigerlei onmenselijke behandeling verboden door het internationaal recht blootgesteld?
- Is de regering van de Verenigde Staten schuldig aan volkerenmoord (genocide) tegen het volk van Vietnam?

Bovenstaande vragen werden alle met ja beantwoord. Het oordeel van het Tribunaal was unaniem in alle gevallen, behalve met betrekking tot de vraag van de medeschuldigheid van Japan waar de stemverhouding 8 tegen 3 was. De zitting van het Vietnam Tribunaal in Roskilde werd bijgewoond door Vietnam Bulletin-medewerkers Marianne Croidanus, Hans Maureau en Ton Regtien, en door VB-redakteur Maarten van Dullemen. Zij schreven artikelen voor o.a. Student, Links (23/12), Trouw (29/11, 1/12, 7/12), de Groene (9/12), Friese Koerier (22/11, 30/11, 2/12), Radikaal (24/11, 30/11, 7/12, 14/12) en Vrij Nederland (2/12, 23/12). Daarnaast werd een viertal radioreportages verzorgd (VPRO), waaronder één van een half uur op zondag 3 december.

Aangezien het onmogelijk is de vele honderden pagina's rapporten en getuigenverklaringen in dit Bulletin af te drukken, beperken we ons in de volgende bladzijden tot door onze medewerkers geschreven samenvattingen van de meest relevante punten. Te zijner tijd zal, net zoals dat met de eerste zitting zal gebeuren, de complete tekst van de tweede zitting door het Tribunaal zelf worden gepubliceerd.

Red. VB.

DE BELANGRIJKSTE GETUIGEN

In de volgende bladzijden zullen we herhaaldelijk op de uitspraken terugkomen van de volgende getuigen, die men de 'kroongetuigen' van Roskilde zou kunnen noemen. Om hun personalia niet voortdurend te hoeven herhalen hieronder enige gegevens:

Peter Martinson, 23 jaar oud, diende van 7 september 1966 tot 22 juni 1967 in Vietnam. Hij maakte deel uit van de 541ste Amerikaanse Military Intelligence Department, en was belast met het ondervragen van gevangenen. Op het moment dat hij verhoord werd door het Tribunaal nog student in de psychologie in Berkeley. Besloot in Roskilde niet naar de Verenigde Staten terug te gaan. Peter Martinson was getuige van martelingen die op de burgerbevolking en de krijgsgevangenen werden bedreven. Hij verklaarde: "Ik kan aan geen ondervraging, die ik in Vietnam gezien heb, denken, waarbij oorlogsmisdaden, zoals omschreven in de Geneefse Conventie (van 1949 over de behandeling van krijgsgevangenen) niet werden bedreven."

David Tuck, 25 jaar oud, diende in Vietnam van 8 januari 1966 tot 9 februari 1967. Hij maakte deel uit van het 33ste infanterieregiment dat deel uitmaakt van de 25e Infanterie Divisie van het Amerikaanse leger. Hij is nu werkzaam bij de Posterijen in Cleveland, Ohio. David Tuck, een neger, was getuige van het uit een helikopter werpen van een krijgsgevangene op grote hoogte, het afhakken van de hoofden van enige Vietnamese gevangenen, het houden van racistische toespraken van zijn meerderen (de "enige goede Vietnamese is een dode Vietnamees", etc.). Verklaarde dat van hem verwacht werd geen gevangenen te maken tijdens het gevecht, tenzij het om officieren ging.

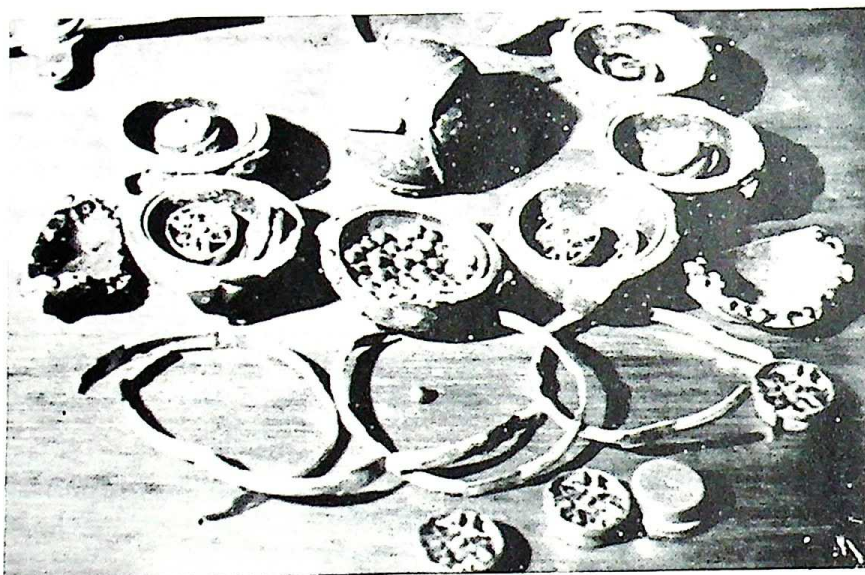
Donald Duncan, 37 jaar oud, diende in Vietnam van maart 1964 tot september 1965. Was belast met project Delta (sturen van moordteams naar Laos) en het schrijven van de geschiedenis van de Special Forces, van welks '5th Special Forces Group' hij deel uitmaakte. Hij getuigde over de organisatievorm van de Special Forces, de stilzwijgende opdracht bij militaire operaties geen gevangenen te maken, de rol van de CIA in de Vietnamese oorlog, de methodiek van de Amerikanen bij ondervragingen. Aangezien Duncan zelf instructeur van de Special Forces in Fort Bragg is geweest, kon hij ook zeer waardevolle inlichtingen geven over de opleiding die deze Amerikaanse troepen ontvangen. Duncan, die nu redakteur

van het maandblad Ramparts is, publiceerde reeds eerder: Het was een grote leugen, (ook afgedrukt in VB I/4 dd. 21-7-66) en onlangs het boek The New Legions. Prof. Dr. Erich Wulff, 43 jaar, een Westduitse arts die van september 1961 tot november 1967 in Hué werkte als hoogleraar in de neurologie en psychiatrie. Hij had Vietnam verlaten om op het Vietnam Tribunaal te kunnen getuigen. Getuigde over vluchtelingenkampen, patiënten die hij had behandeld, diverse onderzoeken die door hem en zijn studenten waren ingesteld, de houding van de Zuidvietnamese burgerbevolking, e.d.

DE GEBRUIKTE WAPENS

Fragmentatiebom

Van de talloze nieuwe wapens die in Vietnam beproefd worden, is de fragmentatiebom de meest besprokene ('Cluster Bomb Unit' in de Amerikaanse term, in het Vietnamees zegt men 'Ananas' of 'guava' bom, al naar gelang het type fragmentatiebom). Deze fragmentatiebom is uitsluitend tegen burgers gericht want de kleine kogeltjes waarin de bom bij het bereiken van de grond uiteenspat, hebben een te gering doordringingsvermogen om de muur

Op de foto: enkele brokstukken van een fragmentatiebom van het type guava (2e type). Bovenaan in het midden de fragmentatiebom in niet-gedemonteerde vorm. Daarvoor een aantal helften van de bom. De stalen kogeltjes zitten niet, zoals de foto misschien suggereert, los in de bol, maar in de wand van de bol (zie rechtsmidden van de foto). Onderaan op de foto (de drie doosjes) het ontstekingsmechanisme, dat normaal in de bol zit. De metalen slierten op de foto houden de halve bollen bijeen. Voor verdere informatie over de werking en de bouw van de fragmentatiebom verwijzen we naar VB I/26 en II/1.

van een Vietnamees huis, een zandzak of zelfs een helm te doordringen. Over dit wapen werd reeds uitvoerig bericht in het verslag over de eerste zitting van het Vietnam Tribunaal. Wat nieuw is, is dat het Pentagon inmiddels de geheimhouding op deze bom heeft opgeheven en een boekje heeft uitgegeven (Metal Parts for Fragmentation Bomb BLU-26/B or BLU-36-B) ten behoeve van de industrie die dit wapen, dat blijkbaar zijn experimentele fase heeft verlaten, in het groot moet gaan vervaardigen. Er is een productieorder om vanaf april 1968 14.784 miljard van deze kleine kogeltjes voor de fragmentatiebom, of 48 miljard fragmentatiebommen, te gaan vervaardigen. 50% Van deze order zal naar het 'kleinbedrijf' dat wil zeggen wapenfabrieken met minder dan 500 werknemers gaan. Aldus mededelingen van de Franse wapenexpert Jean-Pierre Vigier, die er aan toevoegde dat de 3e, verbeterde

versie van de fragmentatiebom - één die met naalden in plaats van met kleine kogeltjes is gevuld om het verwondende effect in het lichaam nog groter te maken - nu in San José in Californië op zeer grote schaal geproduceerd wordt.

M-16 geweer

Het M-16 geweer behoort sinds enige tijd tot de standaarduitrusting van het Amerikaanse leger in Vietnam. Het vuurt buitengewoon snel en is zeer licht om te dragen. Het heeft echter de eigenschap vrij snel te haperen wanneer het onoordeelkundig gebruikt wordt. Om de laatste reden is er in de Verenigde Staten een hevige discussie over de bruikbaarheid van dit geweer. Het Tribunaal interesseerde zich om andere redenen voor dit wapen. Getuige Donald Duncan (vertaling van de uitgetypte tape):

"Of het opzet was of niet dat weet ik niet - ik behoor niet tot de ontwerpers - maar het trefeffect van het M-16 geweer is in wezen een ontduiking van de wet die het gebruik van dum-dum kogels verbiedt. Het effect is een sterk vergroot effect van dat van de dum-dum kogel. (De dum-dum kogel werd in het begin van deze eeuw ontwikkeld. Het is een kogel met een zachte kop, die bij het treffen van het lichaam een zeer grote wond geeft. De kogel werd door een internationale conventie verboden. Red. VB.) De kogel is zeer klein in diameter - kaliber 22 - maar in verhouding tot zijn diameter zeer lang, en heeft een huls die meer op zijn plaats zou zijn bij een 7.62 patroon dan bij deze kleine .22. Wegens zijn lengte, zijn vorm en de hoge snelheid waarmee hij door de lucht vliegt, heeft de kogel - in tegenstelling tot een 7.62 patroon, het standaard NAVO-patroon, dat gewoon zijn weg vervolgt, voornamelijk in een schuine richting - van het M-16 geweer niet de neiging om door te dringen, maar als het doel treft dan draait het. Het gevolg is dat we nu een zeer groot object hebben, dat zijdelings probeert binnen te dringen. Het vernielend effect hiervan is natuurlijk zeer aanzienlijk." (...)

"Om u een indruk te geven van het trefeffect: in een gevechtsoperatie trof ik van betrekkelijk dichtbij een man in zijn borst met één van deze kogels. Hij werd er letterlijk door opgetild en door de lucht geslingerd tot een boom hem tegenhield. Hij moet zeker één à anderhalve meter door de lucht gevlogen zijn en hij had natuurlijk geen borst meer over. Met een dum-dum kogel zou het zeker niet zo'n effect gehad hebben, hoewel een dum-dum kogel ongetwijfeld ook het lichaam binnengedrongen zou zijn. Het is niet alleen een ontduiking, maar zelfs een verheving van het dum-dum effect."

De bom met uitgestelde werking

De 'bom met uitgestelde werking' (delayed action bomb) was onderwerp van getuigenissen van de leden van het zevende onderzoekteam van het Tribunaal naar Noord-Vietnam. Deze bom met uitgestelde werking werkt met drie verschillende ontstekingsmechanismen. Er zijn er die ontploffen bij trillingen, bijvoorbeeld bij een langsrijdende truck of trein, er zijn er die werken met een magnetisch principe en zich bijvoorbeeld in water aan boten vasthechten en dan tot ontploffing komen. Tenslotte zijn er die gewoon na een variërende tijdsperiode tot ontploffing komen. Vooral dit laatste type wordt gebruikt om de reddingsploegen, de medische ploegen en de brandweer te treffen wanneer ze bezig zijn na het bombardement de schade te beperken.

Napalm

Over napalm werd een rapport uitgebracht met de titel Technisch rapport over het gebruik van napalm. Behalve de brandwonden die, zoals bekend, door dit wapen worden veroorzaakt wordt er in dit rapport op gewezen dat bij het gebruik van napalm het gas koolmonoxyde (CO) vrij komt. Dit gas werd door de nazi's gebruikt in de gaskamers in het begin van de Tweede Wereldoorlog. Zij gebruikten de dieselmotor als koolmonoxyde-producent. Omdat deze vergassingsmethode relatief veel gas noodzakelijk maakte, ging men later over op gebruik van het zenuwgas Zyklon-B.

Napalm geeft, geworpen in een ruimte waar het niet geheel kan verbranden, ook koolmonoxyde af. Koolmonoxyde verbindt zich met de stof haemoglobine, de stof die in het bloed zorgt voor het zuurstoftransport naar de cellen waar de zuurstof wordt verbruikt. Koolmonoxyde nu maakt deze transportfunctie onmogelijk. Naast de effecten van napalm veroorzaakt door verbranding, is dit gifgaseffect zeer belangrijk en verantwoordelijk voor veel van de

Gifgas

Het gebruik van gifgas in Vietnam kwam reeds uitvoerig aan de orde in VB II - 13 (25-11-67). Volgens het Pentagon gaat het hier om niet-dodelijke vormen van 'relletjes bestrijdingsgasen'. De door het Pentagon beschreven effecten van de gassen CS, DM en CN, waarvan het gebruik officieel is toegegeven, gelden inderdaad bij lage concentraties van deze gassen, en bij gezonde personen. Gebruikt in hogere concentraties en toegepast op kleine kinderen, ouden van dagen, vrouwen die zwanger zijn of kinderen zogen, en bij mensen in slechtere lichamelijke conditie, zijn de effecten veel ernstiger en vaak dodelijk. Dit te meer daar de Amerikaanse soldaten het gebruikten tegen afgesloten ruimtes, tunnels, onderaardse schuilplaatsen, e.d. waar men van buiten de ruimte waarover het gas verspreid wordt niet kan zien. Het Bevrijdingsfront legde vele honderden gevallen met plaats en datum van dodelijke afloop door het gebruik van deze gifgassen voor aan het Tribunaal. Een onderzoekscommissie van het Tribunaal nam ter plaatse in Zuid-Vietnam monsters (het meest gebruikte gas, CS, wordt verspreid in poedervorm - men vond o.a. een heel vat), waarmee in Parijs dierproeven werden ondernomen. Dierproeven die reeds bij kleine concentraties tot dodelijke effecten leidden. Een andere onderzoekscommissie van het Tribunaal die de Amerikaanse wetenschappelijke literatuur bestudeerde, vond als dodelijke hoeveelheid voor mensen opgegeven 10 tot 15 duizendste gram per liter lucht. Voor zover er nog enige twijfel mocht bestaan aan de werkelijke dodelijkheid van deze gifgassen, nam de getuigenis van Peter Martinson die ver-

doden die door dit wapen gemaakt worden. De rapporteurs concluderen over napalm in het algemeen: "Napalm, strategisch gebruikt op het slagveld of bij het bombarderen van stedelijke agglomeraties, is een veel gebruikt geen onderscheid makend vernietigingsmiddel, dat vóór alles mensen en licht ontvlambare bouwsels aantast. Wanneer het op gebieden met een grote bevolkingsdichtheid wordt gooid, veroorzaakt het:

- grote onmiddellijke verliezen aan mensenlevens door directe en indirecte verbranding en door verstikking, in het laatste geval wordt indirect een giftig gas (koolmonoxyde) gebruikt;
- grote verwoestingen door branden in bewoonde gebieden, speciaal daar waar de huizen van lichte materialen vervaardigd zijn;
- zeer ernstige schade aan het lichaam als gevolg van ernstige brandwonden; overlevenden zijn dan zo zwaar gewond dat ze niet meer kunnen hopen een eigen, zelfstandig bestaan te leiden. Enkelen van deze zwaar gehandicapte slachtoffers kunnen door lange kostbare behandelingen tot op zekere hoogte herstellen, maar deze mogelijkheid bestaat niet voor de grote meerderheid van de slachtoffers bij de huidige stand van zaken in de medische wetenschap."

telde hoe hij een jong meisje er aan had zien sterven, en aan de op het Tribunaal vertoonde, door Amerikanen (journalisten en soldaten) gemaakte filmopnamen, waarbij men babylijkjes door de Amerikanen uit de met gifgas bewerkte tunnels zag halen, iedere twijfel weg.

MvD.

Ontbladeringsmiddelen (defoliantia)

Bij het onderzoek naar de nieuwe wapens die door de Amerikanen in Vietnam worden gebruikt, is behalve aan gas, napalm en fosfor, ook aandacht besteed aan de 'ontbladeringsmiddelen' en de vernietiging van de oogst die deze middelen ten gevolge hebben. De hieronder volgende gegevens zijn ontleend aan het rapport van het 'sub-comité chemische oorlogvoering', dat onder leiding van professor Edgar Lederer werd opgesteld door een groep Parijse bio-chemici en voedselkundigen.

De Amerikaanse regering erkent dat zij in Vietnam 'ontbladeringsmiddelen' gebruikt, bijvoorbeeld bij monde van Dixon Donneley, functionaris van het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken, op 28 september 1966. Men geeft van Amerikaanse zijde de volgende drie doelen op voor 'ontbladering':

1. Het garanderen van de veiligheid van gebieden in de nabijheid van wegen, en het tegengaan van Vietcong-bewegingen van Centraal- naar Zuid-Vietnam.
2. Het voorkomen dat de Vietcong het bladerdek als schild gebruikt, en
3. Het uithongeren van de Vietcong (guerrilla's en de burgerbevolking die de guerrilla's goed gunstig gezind zijn), het zogenaamde 'food denial programme'.

Om dit doel te bereiken worden vooral gebruikt de verdelgingsmiddelen 2,4-D en 2,4,5-T. Deze middelen werden beschreven in Vietnam Bulletin II/13 (de chemische en biologische oorlogvoering) blz. 8. Chemische middelen worden, voor landbouwdoeleinden, vaak gebruikt om gebieden te zuiveren van onkruid of om oude, bedorven gewassen te vernietigen. "De ontbladeringsmiddelen die boven Vietnam worden uitgesproeid, hebben een veel hogere concentratiegraad dan aanbevolen wordt door de fabrikanten van plantenverdelgingsmiddelen", aldus W. Pruden jr. in de National Observer van 28 februari 1966. Het Pentagon zegt dat in 1966 meer dan 200.000 ha jungle en meer dan 60.000 ha bouwland met plantenverdelgingsmiddelen behandeld werden (New York Times, 25 juli 1966). Volgens Science, 1967, 155, 299 vormt dit in de ogen van het Pentagon een te verwaarlozen deel van het bouwland van Vietnam en wil men de omvang van het programma drie keer zo groot maken. Volgens Vietnamese bronnen werden in 1963 130.000 ha bouwland vernietigd, in 1964 200.000 ha en in 1965 280.000 ha. In 1966 werden volgens het Zuidvietnamese Bevrijdingsfront 876.490 ha bouwland verwoest. Over het uitsproeien van de verdelgingsmiddelen zegt het rapport Lederer het volgende:

"Ondanks de tonnen plantenverdelgingsmiddelen die door B-52 of C 123 squadrons boven Vietnam worden uitgesproeid, blijft de ontbladering van de jungle een probleem. Sommige planten worden door de ontbladeringsmiddelen aangetast, maar andere zijn er tegen bestand. Hoewel blijkt dat de militairen hun opgegeven doel niet hebben bereikt, draagt het op goed geluk uitsproeien van giftige stoffen die niet volledig door micro-organismen vernietigd worden, ongetwijfeld in grote mate bij tot de vernietiging van voor het levensonderhoud noodzakelijke gewassen, ook al zijn deze niet het primaire doel van de ontbladeringsoperaties. Giftige stoffen die door stromend water worden meegevoerd, vergiftigen de oogst ook op een zekere afstand van de plaats waar de middelen werden uitgesproeid. De wind voert de vluchtige ontbladeringsmiddelen mee en maakt ze werkzaam binnen een afstand van bijna 10 kilometer gerekend vanaf de plaats van uitsproeiing. Van januari tot september 1966 ontbladerde het 12e Air Command Squadron 7.600 kilometer² (UPI New Haven Register, 18 dec. 1966). In het begin van 1967 voerde het 309e Air Command Squadron operaties uit in de gedemilitariseerde zone bij de 17e breedtegraad, en bij de grens met Laos en Cambodja. Ieder vliegtuig voert ongeveer 4.500 liter plantenverdelgingsmiddelen mee. Per hectare wordt ongeveer 12 liter gebruikt. Het uitsproeien vindt erg vroeg in de morgen plaats. Het doel wordt ongeveer 5 minuten besproeid. Maar als het nodig is, kunnen de 4.500 liter in 30 seconden worden uitgesproeid."

Gevolgen voor de voedselsituatie:

Zonder te spreken over de morele kant van het gebruiken van chemische middelen in oorlogstijd, is het duidelijk dat de huidige situatie in Vietnam, die veroorzaakt is door het vernietigen van de oogst en van voedselvoorraden, een zeer groot menselijk probleem is. Het doel

is de Vietcong uit te hongeren door de velden die het voedsel voor de guerrilla's leveren te vernietigen. Professor J. Mayer, een voedseldeskundige van de Amerikaanse Harvard Universiteit, die de gevolgen van hongersnood in drie werelddelen heeft bestudeerd, zegt kort en duidelijk: "Er is nog nooit een hongersnood geweest die niet allereerst en vooral kleine kinderen en oude mensen trof. Zwangere vrouwen bevallen voortijdig en moeders kunnen hun baby's niet langer zelf voeden. Kinderen onder de 5 jaar zijn het kwetsbaarst en zijn in Vietnam altijd bijna in een situatie van Kwashi orkor (een proteïne-gebrek-syndroom) of van marasmus (een tekort aan calorieën en aan proteïne). Een ander gevolg van hongersnood is dat de mensen hun huis verlaten en elders naar voedsel gaan zoeken. Families raken uiteen, kinderen raken verloren en sterven naar alle waarschijnlijkheid."

Ook de gezondheidstoestand van de volwassenen wordt uiteraard aangetast. De weerstand van de hele bevolking tegen ziekten neemt af: "Pest en malaria komen in beperkte mate in Zuidoost-Azië altijd wel voor, maar schijnen de laatste tijd toe te nemen. Bovendien is er een nieuwe vorm van malaria geconstateerd, waarop de traditionele geneesmiddelen geen vat hebben. Cholera en pokken zijn altijd het onmiddellijke gevolg geweest van Aziatische hongersnood, evenals influenza."

Prof. Mayer: Het gaat er mij niet om dat misschien ook onschuldigen worden getroffen. Het gaat er mij om dat er alléén onschuldigen worden getroffen. Het eerste doel van de Verenigde Staten, het buiten gevecht stellen van de Vietcong, wordt niet bereikt. Ons tweede doel - het voor ons winnen van de burgerbevolking - wordt een aanfluiting."

De chemische middelen treffen niet alleen indirect, via hongersnood, maar ook direct, door hun giftige aard, mensen en dieren die er aan blootgesteld worden. Watervlooiën zijn uitzonderlijk gevoelig voor de verdelgsmiddelen, de vissen eten de watervlooiën en de mensen de vissen. Een zeer ernstig economisch en sociaal probleem wordt veroorzaakt door de 'ontbladering' van de rubberplantages. Het rapport-Lederer vermeldt dat alleen al in de periode van april tot juni 1967 de rubberproductie met ongeveer 30% afnam.

Hans Maureau

DE BEHANDELING VAN KRIJGSGEVANGENEN

Het maken van gevangenen

De behandeling van krijgsgevangenen is onderworpen aan duidelijke, vaak herhaalde internationale afspraken. Deze afspraken zijn neergelegd in de Conventies van Genève van 1864, van Den Haag van 1899 en van 1907 en in die van Genève van 1929 en 1949. Deze afspraken garanderen de menselijke behandeling van krijgsgevangenen. Daarnaast is het internationaal recht op dit gebied vastgelegd in de twee grote processen tegen de oorlogsmisdadigers uit de Tweede Wereldoorlog, de processen van Neurenberg en van Tokio. Alle genoemde conventies zijn ondertekend door de Verenigde Staten en door het Amerikaanse parlement bekrachtigd. Bij het Charter van Neurenberg dat aan de beoordeling van de oorlogsmisdadigers ten grondslag lag, waren de Verenigde Staten één van de opstellers. In Tokio waren de Verenigde Staten zelfs de hoofdstellers van de daar gehanteerde regels.

We beperken ons nu tot de laatste Conventie, die van Genève 1949, waarin het volgende bepaald wordt: Art. 13. "Krijgsgevangenen moeten te allen tijde met menselijkheid worden behandeld. Iedere daad of onwettige nalatigheid van de kant van de gevangenhoudende macht die de dood of ernstig gevaar voor de gezondheid van de gevangene die zich in haar macht bevindt, met zich meebrengt, is verboden en zal als ernstige schending van deze Conventie worden beschouwd. In het bijzonder mag geen enkele krijgsgevangene aan lichamelijke verminking onderworpen worden.(...)

Art. 15. "De gevangenhoudende macht moet gratis in het onderhoud van de krijgsgevangenen voorzien en hen gratis de medische verzorging ter beschikking stellen die door de gezondheidstoestand van de gevangene wordt vereist."

In artikel 17 wordt iedere lichamelijke en morele dwang ten behoeve van het los krijgen van inlichtingen van de gevangenen of om hen tot medewerking te bewegen, verboden. Verder wordt het werk van de krijgsgevangenen geregeld (art. 49 tot 57), het recht om brieven te schrijven (art. 69 en 73 tot 77), geld te ontvangen (art. 58 tot 68), beschermd te worden tegen willekeurige maatregelen (art. 82 e.v.).

Deze regels zijn geldig onafhankelijk of men de oorlog heeft verklaard aan de partij tegen wie men vecht (art. 2), onafhankelijk of de andere partij de conventie heeft ondertekend en onafhankelijk of men de tegenpartij als land erkent (art. 2), onafhankelijk of men te maken heeft

met een internationale oorlog of met een burgeroorlog (art. 4).

Dit alles wordt ontleend aan Solange Bouvier Ajam, advocate aan het hof van Parijs in haar 'Juridisch rapport over de behandeling van krijgsgevangenen en over de behandeling van burgerpersonen in tijden van oorlog' aan het Tribunaal.

Drie Amerikaanse ex-soldaten werden ondervraagd over de behandeling van gevangenen. David Tuck vertelde op 23 maart 1966 getuige te zijn geweest van het doden met een hakmes van Zuidvietnamese gevangenen door Amerikaanse soldaten. Hij vertelde over verschillende gevallen van marteling en het uit een helikopter gooien, op 2000 meter hoogte, van een geboeide gevangene. Hij verklaarde: "We werden bevolen te schieten, geen gevangenen te maken. Dat was een standaardpolitiek, in ieder geval bij gewonde gevangenen, want sommige officieren waren daar zeer fanatiek in. Zij meenden dat de enige goede Vietnamees een dode Vietnamees was - enzovoort. En een gewonde man had heel weinig kans überhaupt naar een medische hulppost gebracht te worden."

Hieronder enige fragmenten uit de ondervraging van Tuck door enige Tribunaalleden (uitgetypte bandopname, dus spreektaal):

Vraag Peter Weiss: "Meneer Tuck, ik wilde het hebben over de gebeurtenis waarover u sprak waarbij een gevangene uit een helikopter gegooid werd. U zei dat dit een "alledaagse gebeurtenis" was, dat het wel vaker zou gebeuren en dat niemand zich daar werkelijk druk over maakte. Dat de man die deze gevangene uit de helikopter gooide niet gestraft zou worden en dat er zelfs misschien niet eens gevraagd zou worden wat er gebeurd was. Kunt u het Tribunaal een indruk geven, een schatting van het aantal keren, dat u dergelijke dingen hebt meegemaakt uit eigen ervaring? Andere gevallen waarbij gevangenen of gedood werden of aan een zekere dood werden overgelaten omdat niemand voor hen zorgde?"

David Tuck: "In de eerste plaats zou ik willen zeggen dat gevangen vijanden nooit vanzelf stierven, ze werden altijd doodgeschoten, het kwam nooit voor dat men ze aan hun wonden liet sterven. Ik heb ook andere gevallen gezien waarbij een gewonde gevangene lag te wachten om naar een ziekenhuis gebracht te worden, en ik heb verscheidene GI's langs zien gaan en hem in zijn hoofd zien schieten alleen om van hem af te zijn."

Peter Weiss: "Zonder speciaal bevel?"

David Tuck: "Nee, nou, in sommige gevallen hadden ze bevelen, en in andere gevallen, omdat het een standaardgewoonte in mijn eenheid was om geen gevangenen te maken, deden we het gewoon. In enkele gevallen, als we een gewonde officier hadden en er was een Amerikaanse officier in de buurt, dan zei hij tegen ons, dood die man niet maar stuur hem naar een Medevac om daar ondervraagd te worden. Maar als de man geen officier was en hij was gewond, liquideerden we hem gewoon."

Peter Weiss: "Gebeurde dat meerdere malen?"

David Tuck: "Dat gebeurde altijd in Vietnam, het is heel gewoon."

Peter Weiss: "Is het regel?"

David Tuck: "Ja" (...)

Laurent Schwartz: "Meneer Tuck, u zei dat u het bevel had gevangenen neer te schieten en dat u daar niet tegen in kon gaan. Weten de Amerikaanse soldaten die naar Vietnam gezonden worden van de vonnissen van Neurenberg, dat wil zeggen dat zij het recht hebben - ja zelfs de plicht - om onmenselijke bevelen niet op te volgen? Kent u enig geval van soldaten die gestraft zijn wegens het begaan van oorlogsmisdaden?"

David Tuck: "Nou, ik zou willen zeggen dat ik nooit gehoord heb van GI's die werden gestraft omdat zij oorlogsmisdaden begingen. De meesten van ons hadden wel gehoord van de Geneefse Conventie. We wisten dat we bepaalde dingen niet hoorden te doen. Maar aan de andere kant waren we ons ervan bewust dat we realistisch moesten zijn, want als je weigert een bevel op te volgen dan zullen ze zich vroeger of later van je ontdoen. Ik bedoel, wat ik wil zeggen is dat, wanneer ik bijvoorbeeld zou weigeren de Vietcong te bevechten, mijn vrienden, mijn eigen vrienden en de officieren me gedood zouden hebben, daaraan bestaat geen twijfel. Daarom doe je maar mee."

De tweede Amerikaanse getuige, Donald Duncan, bevestigde de instructies om gevangenen te doden en hij vertelde het volgende voorval (uitgetypte bandopname):

Donald Duncan: "Dit speelde zich af in de An Lao Valei in 1965. We gingen naar dit gebied met een team van 8 man (van de Special Forces, waarvan Donald Duncan lid was; dit was in de tijd dat de Special Forces nog de enige volledige Amerikaanse eenheden waren die in Vietnam vochten, MvD) - dit gebied werd al enige tijd door het Nationaal Bevrijdingsfront

beheerst. In feite waren er in dat gebied al enige jaren geen regeringstroepen geweest. Onze opdracht was 5 dagen in dit gebied te blijven om de vallei zo'n beetje onder de duim te krijgen, en hopelijk bij de terugtocht zo mogelijk een paar gevangenen te maken om te kunnen ondervragen. Zoals dat gebeurt wanneer je in iemand anders zijn gebied werkt moesten we per ongeluk een paar gevangenen maken. Met andere woorden we moesten gevangenen maken terwille van onze eigen veiligheid want ze liepen recht op ons af. We probeerden hen voorbij te laten lopen, maar dat lukte niet. Toen stonden we voor het probleem: we waren in die vallei, we hadden vier gevangenen, wij waren maar met zijn achten. Het is duidelijk dat we deze mensen niet met ons mee kunnen slepen en we kunnen ze niet laten lopen. Ik nam via de radio contact op met de basis, stelde hen van de situatie op de hoogte en mijn instructies via de radio waren "hen kwijt te raken". Ik vroeg of ze dat wilden herhalen en ze zeiden "Raak ze kwijt". Ik deed alsof ik het niet begreep wat er werd gezegd - natuurlijk begreep ik de verbinding uitstekend - en liet een helikopter komen om ons daar weg te halen. Toen ik terug was op het basiskamp, waren de mensen verschrikkelijk boos. En als ik zeg de mensen, dan bedoel ik de commandant van de operatie in die tijd, omdat ik gevangenen had mee teruggebracht en dat we niet vier of vijf dagen in dat gebied waren gebleven. Hij maakte het zeer duidelijk dat met de mededeling "ze kwijt te raken", natuurlijk, zoals ik wel wist, bedoeld was dat zij vermoord moesten worden en dat we onze opdracht moesten uitvoeren. Ik denk dat er twee andere mensen aanwezig waren op het moment dat het gesprek plaatsvond. Ik denk dat het in die tijd de standaardpolitiek geweest was om in een dergelijke situatie de gevangenen kwijt te raken en de enige manier om hen kwijt te raken was natuurlijk moord."

De gegeven opdrachten

Donald Duncan ging in zijn verklaringen verder in op de wijze waarop dergelijke bevelen werden gegeven. "Dood de gevangenen" werd nooit via de radio gezegd omdat de radioverbindingen allemaal op de band worden opgenomen en als er nog eens een juridisch vervolg op zou komen dan zou men altijd aan de gesproken woorden "ze kwijt te raken" een andere betekenis - ze vrij laten lopen bijvoorbeeld - kunnen geven. De CIA-agenten die aan de diverse onderdelen van het Amerikaanse leger waren toegevoegd hadden, zo zei Duncan, bepaalde code-woorden die zo op het oog onschuldig leken maar waarvan de werkelijke betekenis veel minder onschuldig was. Donald Duncan, die zelf instructeur van de Special Forces was, gaf verder een getuigenverklaring over hoe de Amerikaanse soldaten van de Special Forces getraind worden in het ondervragen van krijgsgevangenen. Men traint de toekomstige ondervragers op het houden van een psychologische ondervraging, een training zo ongeveer als de opleiding van een goede advocaat. Daarna volgt een cursus die 'Tegenmaatregelen tegen vijandige ondervraging' heet en waarbij men de fijne kneepjes van het lichamenlijk martelen leert. Aan het einde van deze cursus blijkt dat er eigenlijk geen afweermogelijkheden tegen lichamenlijke ondervraging bestaan.

Donald Duncan heeft onlangs een boek geschreven waarin hij het optreden van de Special Forces beschrijft: *The New Legions*. In dit boek beschrijft hij wat er na het vaststellen dat er geen afweermethodieken bestaan, gebeurt. De tekst van dit boek maakte deel uit van het bewijsmateriaal van het Tribunaal en Donald Duncan herhaalde in Roskilde dat hij de volledige waarheid, iets wat in zijn eigen klas had plaatsgevonden, beschreef:

"Sergeant Lacey, deze cursus heet 'Tegenmaatregelen tegen een ondervraging van de vijand' maar u heeft ons bijna aldoor zitten vertellen dat er geen tegenmaatregelen zijn. Als dat

ADVERTENTIEFONDS

We ontvingen de volgende giften:

H.J.K. te U. f 5,-; F.A.R. te G. f 15,-; M.B. te A. f 5,-; H.R.W. te Den H. f 4,-; W.K. te R. f 10,-; L.B.M.J.B.G. te R. f 10,-.

Totaal vijfde verantwoording f 49,-. Een ieder wordt hartelijk bedankt. Wij zullen proberen een advertentie in de Nieuwe Linie te krijgen die dan tegelijkertijd met die van Vrij Nederland zal worden geplaatst vlak voor de Kerstdagen.

Verdere giften zijn van harte welkom. Ons gironummer is 1281198, onder vermelding van ADVERTENTIEFONDS.

waar is dan is de enige reden ons dat te onderwijzen, denk ik, om ons te leren deze dingen te gebruiken. Zegt u dat wij deze methoden moeten gebruiken?" De klas lacht en Lacey kijkt naar de grond, scheidt een dramatische pauze. Wanneer hij zijn hoofd weer opheft, staat zijn gezicht plechtig maar zijn ogen tintelen vrolijk. "Dat kunnen we u niet zeggen, sergeant Harrison. De Amerikaanse moeders zouden dat nooit goed vinden." De hele klas barst in lachen uit bij dit sarcastisch cynisme. "Bovendien" - een sarcastische knipoog - "ontkennen wij formeel dat iets dergelijks onderwezen of beoogd wordt." "Wanneer wij in het buitenland zijn als lid van een anti-guerrilla organisatie, dan bent u het niet die ondervraagt. Uw rol is uw inheemse collega de verschillende vormen van ondervraging te leren. Het zou niet van pas komen wanneer u, als buitenstaander, de ondervragingen zou leiden - zeker als deze smerig worden. De eenheden die zich tegen uw tegen-guerrilla's verzetten, zullen waarschijnlijk inheemsen zijn, van dezelfde kleur, van hetzelfde geloof. Als u blijkt geeft van de wil de inheemsen kwaad te doen, zelfs als het de vijand is, kan dat slecht door de anti-guerrilla's worden opgevat. De inheemse aanvoerder van de anti-guerrilla moet het gevoel hebben dat zijn gedragspatroon uit hemzelf komt. Uw autoriteit moet door middel van suggestie worden uitgeoefend. Als uw inheemse strijders zich realiseren dat ze onder bevel staan van een vreemde mogendheid, kunt u een verkorte reis krijgen" (dat wil zeggen: er aan gaan).

Dit is dus de ideologische achtergrond van de Amerikaanse gewoonte zelf zo weinig mogelijk te folteren maar dat altijd onder hun leiding door bij hen in dienst zijnde Vietnamezen te laten doen. Dit maakt het de Amerikanen bovendien mogelijk het martelen af te doen als iets dat zich tussen de Vietnamezen afspeelt en waar zij buiten staan.

Hoe dit mechanisme werkt wordt beschreven door de Amerikaanse journalist Jonathan Schell in zijn boek *The Village of Ben Suc* - eveneens deel uitmakend van het enorme dossier dat de onderzoekscommissie van het Tribunaal uit de Verenigde Staten had meegebracht. "De Vietnamese (regerings)troepen hebben zo hun eigen stijl van ondervragen: de verdachten werden met een vinylzweep in hun gezicht geslagen. De officieren lachten en maakten onderling grapjes. Een Amerikaanse verbindingsofficier, kapitein Ted L. Shipman (adviseur) die bij dit ondervragen aanwezig was, zei tegen de schrijver: "Zij hebben methodes waaraan wij niet gewend zijn. Maar men moet begrijpen dat in Azië alleen de angst voor geweld tot resultaten leidt." De Vietnamese soldaten vroegen Schell zich te verwijderen. Toen hij terugkwam zei de Amerikaanse officier tegen hem: "Zij hebben de watermarteling toegepast." Aldus de samenvatting van Schells boek (pagina 55 en verder) in het rapport van de Tribunaal-onderzoekscommissie naar de USA.

Het martelen van gevangenen

De derde Amerikaanse ex-soldaat was Peter Martinson. Zijn getuigenis maakte duidelijk dat men in Vietnam eigenlijk niet van 'krijgsgevangenen' in tegenstelling tot gevangen burgers kan spreken. De gehele Vietnamese bevolking wordt door de Amerikanen als de vijand behandeld. Alleen hebben de vechtenden - de latere 'krijgsgevangenen' - nog minder kans het te overleven dan de rest van de Vietnamezen.

Martinson verklaarde voor het Vietnam-Tribunaal: "Ik zag misdaden, zowel volgens internationaal recht, als in morele zin."

Opbellen:

Peter Martinson legde gedetailleerde verklaringen af over vijf gevallen, waarvan hij getuige was geweest. In november vorig jaar, niet lang na zijn aankomst in Zuid-Vietnam, ondervroeg hij een gevangene, die hij ervan verdacht lid van de Vietcong te zijn. Omdat er op zijn vragen geen ander antwoord kwam dan "ik weet het niet", sloeg Martinson de Vietnamees. Daarna werd hij door een luitenant vervangen, die de gevangene met behulp van een veldtelefoon elektrische schokken ging toebrengen, eerst op zijn handen, daarna op de geslachtsorganen van de gevangene. Het toebrengen van elektrische schokken met de veldtelefoon wordt in het militaire jargon "opbellen" (wiring up) genoemd.

Bij de operatie Cedar Falls, begin van het jaar, werd een Noordvietnamese officier door Martinson ondervraagd, terwijl een collega van hem de man tegelijkertijd met de veldtelefoon schokken toebrengt. Omdat dit niet tot de gewenste inlichtingen leidde, werden de gevangene daarna bamboesplinters onder zijn nagels geslagen. Deze handeling werd later door hogere officieren afgekeurd, omdat het verboden is bij het ondervragen sporen achter te laten.

Gedurende de operatie Cedar Falls, zo vertelde Peter Martinson, kwam een van de manschappen van een andere ondervragingseenheid naar hem toe en zei: "We hebben een gevangene verloren." "Ik kon het niet geloven", aldus Martinson, "maar de ander zei: het is zo, de kapitein was hem aan het 'opbellen', toen viel de man voorover en stierf. De kapitein kwam zelf even later en zei: ja, ik was hem aan het opbellen en hij stond op het punt om door te slaan. Toen ging ie dood. De dokter gaf als doodsoorzaak een hartaanval op."

Graf graven:

In mei van dit jaar liet Martinson, zo verklaarde hij, een gevangene zijn eigen graf graven, terwijl Martinson in het Vietnamees de seconden aftelde die de gevangene nog te leven had als hij niet zou praten. De gevangene werd ondertussen door een tolk geslagen. Peter Martinson was maandenlang als ondervrager bezig. Sommige verhoren verliepen zeer snel, andere konden uren duren. De langste tijd, dat hij zelf met een verhoor bezig was, bedroeg achttien uur. Het was een buitengewoon lange tijd, maar er kwamen dan ook de nodige resultaten uit deze ondervraging. Met het verstrijken der uren gaf de gevangene toe een veel hogere rang te bezitten dan hij had opgegeven.

"Als ik zelf serieus ondervraagd zou worden, gedurende langere tijd, dan zou ik vele honderden gevallen van martelingen kunnen vertellen", aldus Martinson. Waren zijn ervaringen uitzondering of regel? Martinson: "Ik kan aan geen ondervraging, die ik in Vietnam gezien heb, denken, waarbij oorlogsmisdaden zoals omschreven in de Geneefse Conventie van 1949, niet werden bedreven. De bevelvoerende officieren wisten er van. Voor de vorm verklaarden zij, dat er geen geweld mocht worden gebruikt tegen gevangenen, maar ze vonden goed dat er gemarteld werd en stonden erbij te kijken." Was er dan niemand die weigerde te martelen? vroeg de Amerikaanse pacifist Dave Dellinger aan Martinson tijdens de zitting van het Vietnam Tribunaal. "Ik ken geen enkel geval. Ik had zelf bijna een keer geweigerd, maar ik had er de moed niet toe", antwoordde Martinson. Hij had zelf nooit iemand dood gemarteld, zo zei hij, "maar ik kon alles doen wat ik wilde. Ik wist dat er geen rapport zou worden opemaakt als een gevangene toevallig zou sterven. Er zou mij niets overkomen. Misschien zou er voor de dood van de gevangene een verklaring worden gegeven als "neergeschoten bij vlucht poging" of "dood door hartaanval". Onze eenheid doodde niemand tijdens het martelen, maar als het gebeurd was, zou dat niet gestraft zijn."

Geen echte mensen:

Peter Martinson had er, voordat hij in Vietnam kwam, nooit aan gedacht dat hij nog eens aan martelingen zou deelnemen. En zijn vrienden van zijn onderdeel dachten ook niet aan martelen toen zij naar Vietnam gingen. Zelfs het slaan van gevangenen leek hen uitgesloten. Er werd dan ook niet veel fysieke kracht bij de ondervragingen gebruikt, totdat leden van hun detachement gedood werden in de strijd en de dood voor de jonge ondervragers een realiteit was geworden. "De mensen voelen zich zeker schuldig", zei Martinson. "Ze proberen het martelen goed te praten en zeggen: ik kan beter een man van de Vietcong martelen dan dat er een van mijn vrienden wordt gedood, omdat we belangrijke inlichtingen missen. Bij dit soort redeneringen komt nog een gevoel van minachting voor het leven van de Vietnamees. Voor we naar Vietnam vertrokken, kregen we een korte instructie hoe we ons daar moesten gedragen. We kregen te horen dat je de mensen niet op hun rug mag slaan en zulke dingen. Maar de soldaten vergeten dat meteen, omdat het Vietnamees volk voor hen bestaat uit bedienden om coca cola en bier aan te reiken en uit hoeren om goedkoop mee te slapen. De Vietnamezen zijn de mensen die het vuile werk doen, zoals bedden opmaken, vloeren vegen en schoenen poetsen. Maar het zijn geen echte mensen in de ogen van de Amerikaanse soldaten. De positie van de Vietnamees komt overeen met de positie van de neger in de Verenigde Staten zo omstreeks 1850", aldus Martinson.

Geen sadisten:

Op de vraag wat Martinson ertoe had gebracht om voor het Vietnam Tribunaal te komen getuigen, antwoordde hij dat hij bij het lezen over dit soort gruweligheden vroeger dacht dat ze nooit in werkelijkheid zouden kunnen gebeuren. "En dan zie je ze voortdurend gebeuren", zei Martinson. "Als je een man ontmoet die ervan houdt waterbuffels te schieten en je vraagt waarom hij dat zo leuk vindt, weet hij het antwoord niet. Het is te waanzinnig. Ik herinner

me een helikopterschutter, die ervan hield mensen op de grond te doden, maar alleen na met zijn slachtoffer een kat-en-muis-spelletje te hebben gespeeld. Tienduizenden van dat soort dingen gebeuren in Vietnam. Ook het martelen. Het martelen dat niet zou mogen gebeuren. Dan realiseer je je dat iedereen aan het martelen meedoet. Ik geloof niet dat wij een speciale groep sadisten als ondervragers hebben werken in Vietnam. Er is een aangeboren eigenschap om onder bepaalde omstandigheden je medemens schade te willen toebrengen en die omstandigheden worden door de oorlog in Vietnam geschapen. Het is verschrikkelijk om je een ondervraging te herinneren, waarbij je een kerel begint te slaan om iets uit hem te krijgen, dan doorgaat met slaan uit woede, en tenslotte slaat uit plezier."

Maarten van Dullemen

BEHANDELING VAN DE BURGERBEVOLKING IN ZUID-VIETNAM

"Hebben de strijdkrachten van de Verenigde Staten de burgerbevolking onderworpen aan onmenselijke behandelingen, verboden door het internationale recht?" De tweede zitting van het Internationaal Tribunaal ter beoordeling van Oorlogsmisdaden in Vietnam, beantwoordde deze vraag unaniem met "Ja". Het onderzoek naar de feiten, ter beantwoording van deze vraag, vormde mede een belangrijke basis voor de beantwoording van de laatste vraag van de tweede zitting, namelijk: "Is de regering van de Verenigde Staten schuldig aan volkerenmoord, ten aanzien van het Vietnamese volk?" Ook deze vraag werd met een unaniem ja beantwoord.

Wij wilden in het hieronderstaande vooral ingaan op de vraag naar de behandeling van de burgerbevolking. Veel feiten, die daarbij ter sprake komen, zullen in de slotsynthese van Sartre terugkomen, als argument voor de uitspraak dat er sprake is van volkerenmoord. Dat aspect wilden wij dan ook hier niet behandelen. De uitspraak "genocide" is eigenlijk de algemene conclusie uit alle feiten aan het licht gekomen tijdens de beide zittingen van het Vietnam Tribunaal.

De behandeling van de burgerbevolking in Zuid-Vietnam door de troepen van de Verenigde Staten of door andere legereenheden (Zuid-Koreanen, Zuid-Vietnamezen, etc.) is onder te verdelen in de volgende soorten van behandeling:

1. Deportatie van bevolkingen van dorpen en streken naar de zogenaamde "strategische dorpen" of de ombouw van bestaande dorpen in "dorpen van het nieuwe leven".
2. Marteling van de burgerbevolking teneinde strategische informatie los te krijgen over "waar de Vietcong zit".
3. Het systematisch verbreken van het familieverband, waardoor onder andere het geboortecijfer in Zuid-Vietnam sterk aan het teruglopen is.
4. Vernietiging van de oogsten met chemische middelen, zodat in die gebieden doelbewust honger wordt veroorzaakt.
5. Het systematische gebruik van gas bij de inname van dorpen die liggen in de door het Bevrijdingsfront bestuurde gebieden, waarbij de methode (het werpen van gasgranaten in tunnels en schuilkelders onder de grond) leidt tot verstikking.
6. De met punt 1. samenhangende totale vernietiging, platbranding van dorpen en woon- en leefcentra.
7. De massale ontbladering van het oerwoud met chemische produkten die door de hoge concentratie waarin zij gebruikt worden en de ongerichtheid van het gebruik vooral op de zwakkeren (ouders van dagen, kinderen, zwangere vrouwen) een vergiftigende, soms dodelijke invloed hebben. (Zie hiervoor blz. 7 van dit nummer.)
8. De verplichte inlijving van de jeugd in het Ky-leger.
9. De degradatie van het Zuidvietnamese volk, met name in en rond de Amerikaanse legerplaatsen en bases (Saigon, Danang, Hué, etc.) tot tweederangs mensen, die mogen dienen als schoenenpoetsers, coladragers, schoonmaakpersoneel en prostitués.

De bronnen

Het materiaal, ter illustratie van de bovenstaande onderdelen, dat bij de tweede zitting van het Tribunaal op tafel kwam, bestond uit:

- a) rapporten van het 7de onderzoekteam van het Tribunaal, bestaande uit prof. Kahn, doctor

Krivine en de cineast Roger Pic, die van 15 september 1967 tot 7 oktober 1967 in gezelschap van een guerrilla-eenheid van het Nationaal Bevrijdingsfront van Zuid-Vietnam, door de door het Bevrijdingsfront bestuurde gebieden trokken.

b) rapporten van het Nationaal Bevrijdingsfront van Zuid-Vietnam.

c) rapporten van het onderzoekteam van het Tribunaal (Mr. Halimi), samengesteld op basis van een reis door de Verenigde Staten, waarbij Vietnamveteranen zijn gehoord, waarbij Amerikaanse journalisten, artsen, historici, juristen zijn gehoord, waarbij een overzicht is verzameld van de laatste wetenschappelijke en politieke rapporten, artikelen en reportages, alle betrekking hebbend op de vraag van de behandeling van de burgerbevolking van Zuid-Vietnam.

In Bevrijdingsfrontgebied

Het zevende onderzoekteam van het Tribunaal trok drie weken lang door de Zuidvietnamese provincie Tay Ninh, ten noordwesten van Saigon. Zij legden een afstand af van ongeveer 600 kilometer in dit gebied, bezochten verwoeste dorpen, spraken met de gevluchte bevolking, verhoorden slachtoffers van de in dit gebied door de Amerikanen uitgevoerde operaties (met name de operatie Junction City, die tot doel had dit gebied "schoon te maken". Volgens Amerikaanse rapporten werden bij de operatie Junction City 45.000 soldaten, 800 tanks, 1200 bommenwerpers en helikopters ingezet).

Uit het rapport van het zevende team:

"Gedurende die drie weken hebben wij geen enkel dorp gezien, geen enkel huis dat niet getroffen was door de bombardementen of bezocht was door de bulldozers. Ook al zijn de bossen en de jungle in oost Nambo bestand gebleken tegen chemische produkten, ook al heeft de helft van de bevolking in de door het Bevrijdingsfront bestuurde gebieden het overleefd, alle dorpen daar zijn vernield. Alle boeren die wij ontmoet hebben en die wij ondervroegen, vertelden ons afschuwelijke verhalen."

"Iedere familie is getroffen, hetzij door de bombardementen, hetzij door deportatie, foltering of gevangenneming. Alle getuigenverklaringen (in totaal 373, in het Vietnamees geschreven, van handtekening voorzien en vertaald), die in onze rapporten zijn vastgelegd, zijn schokkende verhalen over nutteloos lijden, over pijn en rouw."

"Gedurende de twee maanden durende operatie Junction City (februari en maart 1967) werd de gehele Tay Ninh provincie uiterst nauwkeurig uitgekamd door zogenaamde "zoek- en vernietigingsteams" (search and destroy teams). Alle dorpen werden met de grond gelijk gemaakt, alle rijstplantages werden vergiftigd met chemische produkten. Steekproeven hiervan hebben we meegenomen. De graanvoorraden werden vernietigd en de aangetroffen burgerbevolking werd gedeporteerd naar gebieden met concentratiekampen, die door de Amerikanen "pacificatie-zones", "dorpen van het nieuwe leven" worden genoemd, ter vervanging van de reeds beruchte benaming "strategische dorpen". Vele boeren die wij gezien hebben, waren uit de concentratiekampen ontsnapt, vele anderen waren weggevlucht voor de voorwaarts trekkende Amerikaanse troepen of hadden zich verborgen gehouden in de bossen en waren aan de tankcolonnen ontsnapt."

"De burgerbevolking is thans gedwongen om ondergedoken in het bos te leven. Zij bouwen miserabele hutten, goed verborgen in de wildernis. Iedere familie heeft een ondergrondse schuilplaats gegraven, ze leven als primitieven om te voorkomen dat ze gevonden worden." "Deze zogenaamde 'witte zone' of 'vrije schietzone' (free fire zone) is in feite thans door de Amerikanen tot 'totale Vietcong' zone verklaard, waar elk teken van leven systematisch moet worden uitgeroeid."

"Dag en nacht, tijdens ons verblijf, was het constante vuren van de artillerie te horen. Vanuit de militaire bases, in het bijzonder in onze streek Traug Long en Tour Hai, schoot de Amerikaanse artillerie willekeurig in het rond, teneinde een constante atmosfeer van angst en onzekerheid te handhaven."

"De verkenningsvliegtuigen vliegen volgens een vast plan over het gehele gebied, in grote concentrische cirkels. Zo gauw zich enigerlei beweging voordoet, ten teken van de aanwezigheid van mensen, zo gauw als blijkt dat een stukje grond bebouwd is, wordt de opdracht gegeven voor een geconcentreerde aanval van de artillerie."

"Het minste teken van leven dat door de verkenningsvliegtuigen wordt geregistreerd, wordt onmiddellijk gevolgd door een aanval van gevechtswepers, die raketten afschieten, fragmentatiebommen, napalm- en fosforbommen laten vallen. Wij hebben in de wildernis een plek bezocht waar over een oppervlak van tweehonderd vierkante meter een enorme hoeveel-

heid brokstukken van aluminium raketten, bomcontainers en bommen van het type ananas lagen."

"Als wij afgaan op de rapporten van leidende kaders en officials, dan is sinds het begin van Junction City en de politiek van aanval-op-alles-wat-beweegt, gemiddeld twee ton projectielen per inwoner losgelaten en is er op elke acht inwoners een gedood of gewond. De helft van de bevolking ontkwam aan de razzia's of ontsnapte uit de hergroeperingscentra. Ongeveer 10.000 mensen leven in de wildernis, ondersteund door het leger van het Bevrijdingsfront, guerrilla-eenheden en diensten van het Bevrijdingsfront. Ondanks de benaming "schone gebieden" (cleared zones) houdt het Front de onderwijs- en gezondheidsdiensten tot in de meest miserabele dorpen gaande, tot op plaatsen waar vier tot vijf hutten in de jungle bijeen staan."

Het is in het kader van dit artikel niet mogelijk alle details uit de rapporten van het zevende team naar voren te halen. Daarom een overzicht in feiten en cijfers uit één van de provincies.

DE PROVINCIE CU CHI

Cu Chi ligt op 30 kilometer ten noordoosten van Saigon. In de provincie liggen 18 dorpen. Het totaaloppervlak van de provincie is ongeveer 350 vierkante kilometer. Inwonertal 60.000. Er zijn wat rijstvelden, fruitbomen, rubberplantages. In Cu Chi ligt de basis van de 25ste divisie, tweede brigade, van de US-infanterie. Het is vooral het eerste bataljon dat "uitmunt". In de eerste tien maanden van 1966 hebben de Amerikanen er:

564 mensen gedood

1078 mensen gewond, waaronder 119 kinderen

50 grijsaards

128 vrouwen (van wie 7 zwanger).

Zij hebben er in die tijd 237 mensen gevangen genomen en gefolterd. Bommen en chemische produkten hebben meer dan 2000 ha rijstvelden en boomgaarden vernietigd. Er werden 1328 stuks vee (runderen) gedood. Er werden 10.108 huizen in brand gestoken. Sommige van deze huizen zijn na wederopbouw opnieuw in brand gestoken. (Er zijn gevallen waar dit tot tien keer toe gebeurd is.) 480 Ton rijst en ander voedsel is op stapels gelegd en in brand gestoken na met benzine overgoten te zijn. Er zijn 56 scholen en 6 pagodes verwoest. Er is 1690 ha rijstveld door de US-troepen in beslag genomen, voor de opbouw van hun bases. Er zijn vele begraafplaatsen (2500 graven) geschonden.

Al deze cijfers zijn verstrekt door het Nationaal Bevrijdingsfront van Zuid-Vietnam. Het zevende onderzoekteam, dat deze provincie bezocht en ter plaatse de toestand kon aanschouwen zei op basis van de methode van het steekproefsgewijze onderzoek, geen reden te zien aan de globale betrouwbaarheid van de verstrekte cijfers te twijfelen.

Een deel van het rapport over de provincie Cu Chi, betrekking hebbend op het gebruik van gifgassen: "Op 8 januari 1966 heeft een groep Amerikaanse chemische specialisten een produkt gebruikt dat kwam uit flessen met het volgende etiket: MTA 3 RIOT CS 5kg/10m³. Met een systeem van hoge druk (vgl.: schuimblussers, vert.) werd het dorpje Chua, bij An Phu bewerkt. Dit had de onmiddellijke dood van 5 personen tot gevolg en honderden anderen werden bewusteloos. Op 3 augustus en op 4 november 1966 hebben de US-troepen tot twee keer toe een gifgas gebruikt, zwartgrijs van kleur, in de vorm van poeder. Ze hebben dat geworpen in schuilplaatsen in het dorpje Got Chang, bij An Nhon Tam. Het effect van dit produkt was het volgende: na inademing van het gas dat zich uit het poeder ontwikkelde, begonnen de slachtoffers over het gehele lichaam te trillen, gaven bloed op, hadden verstikkingsverschijnselen en stierven vervolgens in stuiptrekkingen. Van de 27 mensen die er door getroffen wer-

VIETNAM KNIPSELKRANT

Er is een aantal mensen dat het idee heeft opgevat een knipselkrant te gaan uitgeven met krantenberichten uit de Nederlandse dag- en weekbladen. Onder knipselkrant wordt dan verstaan een blad dat fotografisch de berichten overneemt, dus in hun oorspronkelijke vorm. Het uitgeven van zo'n blad zou dienstig kunnen zijn om waardevolle artikelen, die in de Nederlandse pers verschijnen, ruimere bekendheid te geven.

Zij die iets zien in dit idee, zowel actief (als medewerker) als passief (als abonnee) zouden wij willen vragen een reactie te sturen aan het Vietnam Bulletin, Weesperstraat 51, Amsterdam onder vermelding 'KNIPSELKRANT'.

den, stierven er 8 ter plaatse, twee in het ziekenhuis, een heeft blijvende stoornissen in het zenuwstelsel, drie zijn verlamd."

Om een indruk te geven van de bombardementen in deze gebieden: "De dorpjes Bau Thien en Bau Lach kregen ieder vijf aanvalsvluchten met 10 B-52 bommenwerpers te verduren. (Iedere B-52 kan 29.700 kg bommen meedragen.) Deze twee dorpen kregen derhalve 1500 ton bommen te verwerken. Resultaten: 896 huizen verwoest en verbrand; 380 ha boomgaard vernietigd; 500 ha rijstveld vernietigd; 1200 ha rubberbomen vernietigd; 60 ton opgeslagen rijst vernietigd; 197 runderen gedood; 12 schooltjes verwoest; 800 graven geschonden. Onder de bevolking vielen 105 doden, waaronder 27 kinderen beneden de 15 jaar, 8 ouden van dagen, 17 vrouwen waarvan er 2 zwanger waren. Er waren 112 gewonden, waaronder 23 kinderen, 15 ouden van dagen, 20 vrouwen. Er werden 23 personen nadien gevangen genomen, gefolterd en gevangen gehouden, waaronder twee kinderen onder de 15 jaar en twee ouden van dagen (een vrouw van 63 en een man van 60)."

Een overzicht van de activiteiten van het VS-leger in het jaar 1967 in de verschillende provincies in Zuid-Vietnam, geeft het volgende beeld:

De provincie Quang Tri en de provincie Thua Thien: 90 tot 95% van de oogst, door middel van uit vliegtuigen losgelaten chemische produkten, vernietigd. De provincie Ben Tre: op 15 juni 1967 hebben VS-vliegtuigen (7) chemische produkten verspreid. Dit ging vergezeld van mitrailleurvuur. De aanval richtte zich op de streek bij de rivier Ba Lai. Deze streek omvat 12 dorpen van het district Binh Dai. Verscheidene mensen, waaronder kinderen raakten vergiftigd. Verschijnselen: koorts en hoesten. Duizenden ha rijst besmet. In de loop van juni 1967, na bombardementen, wederom verspreiding van giftige stoffen in hetzelfde gebied. Het rapport van het zevende onderzoekteam van het Tribunaal bevat een systematische behandeling van in totaal 16 provincies in Zuid-Vietnam die in 1967 op soortgelijke wijze behandeld zijn. Het algemene beeld is: systematische vernietiging van oogsten; doden en verlamden onder de burgerbevolking als gevolg van de gebruikte oogstvernietigende chemische stoffen.

HET DORP BEN SUC

In de documentatie van het Tribunaalonderzoekteam dat naar de Verenigde Staten trok, staat een uitgebreide reportage van de militaire operatie tegen het Zuidvietnamese dorp Ben Suc. De behandeling van Ben Suc is niet totaal onbekend gebleven. Brokstukken informatie zijn wel tot ons doorgedrongen. Dat wij het hier naar voren halen, mag gerechtvaardigd worden door het feit dat Ben Suc een schoolvoorbeeld is van de behandelingswijze door VS-troepen van een dorp dat weigert naar de pijpen van Saigon te dansen. Ben Suc was onderdeel van de operatie Cedar Falls, de operatie die eind 1966 plaatsvond in de 'ijzeren driehoek'. Majoor A.C. Dixon van de 173ste luchtmachtbrigade gaf aan de vooravond van de operatie ten overstaan van zes journalisten een uiteenzetting van de doelstellingen van deze actie. Dit dorp, aldus de majoor, is een politiek centrum van de Vietcong. Wij gaan deze keer de hele boel schoonmaken. De bevolking zal geëvacueerd worden en in voorlopige kampen worden gezet, in de buurt van Phu Cuong. De verrassingsaanval zal morgen plaatsvinden. Om 8 uur zullen 60 helikopters 500 man van de Eerste Divisie Infanterie, de Tweede Brigade, naar het dorp brengen. Vijf minuten na het afzetten van de troepen zal de artillerie met behulp van vliegtuigen beginnen met een verzadigingsbombardement op het noordelijk deel van het dorp, teneinde ontsnapping van de bevolking naar het woud te voorkomen. Om 8.30 uur zal de Tweede Brigade van de Infanterie de weg ten zuiden van het dorp afgrendelen, terwijl de helikopters, hoog boven de bomen vliegend, de bevolking in het oog houden. De volgende dag ging de operatie van start, zoals was gepland. De helikopters waarschuwen de bevolking: "Opgelet, inwoners van Ben Suc, u bent ingesloten door de troepen van de Republiek Vietnam en Amerikaanse troepen. Blijft in uw huizen, anders zal op u geschoten worden als op Vietcong. Wacht op verdere aanwijzingen." Direct na de landing, begonnen de soldaten het dorp door te zoeken, op zoek naar mannen. Plotseling verscheen er een Vietnamees op de fiets. Hij reed in verboden richting. Een vuurstoot uit snelvuurgeweren; de man rolde in een greppel. Een Amerikaans soldaat verklaarde: "Het doet me niets. Het doet me plezier dat men die kleine Vietcong gedood heeft." Tegen negen uur werden de bewoners gegroepeerd in het centrum van het dorp, met dat deel van hun bezittingen dat ze konden dragen. Om tien uur stonden er een duizendtal, vlak bij de ruïnes van de school. Gedurende die tijd ging de voortdurende beschieting en bombardering van de jungle door: witte rook van fosforbommen en zwarte rook van napalmbommen verhief zich boven de jungle. Nadat het dorp doorzocht was, bleef de taak over de bevolking van de Vietcong te scheiden. De legereenheden van de

Republiek Vietnam, werkend onder leiding van de Amerikanen, rangschikten de bevolking naar leeftijd, sexe en naar minder of meer verdacht aanzien. Alle mannen tussen 15 en 45 jaar werden in de loop van de namiddag naar het hoofdbureau van politie gebracht. Diegenen die ervan verdacht werden Vietcong te zijn en diegenen die als Vietcong geïdentificeerd waren, werden gescheiden van de rest van de bevolking, sommigen met handen en voeten aangebonden, een blinddoek voor de ogen. Amerikaanse militairen en Vietnamezen ondervroegen achtereenvolgens de gevangenen. (Dan volgen in het rapport passages over folterpraktijken bij het verhoor, waarover elders in dit nummer.)

Om 1 uur in de middag was het aantal gedode Vietcongs officieel 24. Drie mannen verlieten een tunnel, nadat de Amerikanen bedreigd hadden hem op te zullen blazen. Een van hen poogde te ontsnappen: zij werden alle drie gedood. Vanuit een helikopter werden een man en een vrouw door mitrailleurvuur gedood, terwijl ze aan het vissen waren. Drie mannen die pakken droegen, werden op afstand neergeschoten. Men vond in de pakken medicamenten: het waren artsen. Er werden 49 wapens gevonden: 40 klemmen, 6 mortiergranaten, twee russische geweren en een amerikaans snelvuurgeweer. De gevangenen werden vervolgens per helikopter geëvacueerd. De volgende nacht gingen de vrouwen, de kinderen en de ouden van dagen terug naar hun huizen onder bewaking van Vietnamese soldaten. De volgende morgen kwamen autobussen naar Ben Suc om de bevolking te evacueren. Na een uur rijden kwamen zij aan op de plaats waar het "vluchtelingenkamp" moest worden ingericht. Er waren niet meer dan tien huisjes, die reeds bewoond waren. Andere vrachtwagens hadden hier reeds een duizendtal inwoners van andere dorpen uit de 'ijzeren driehoek' afgezet. Deze dorpen, die in de namiddag door de schrijver van het rapport over Ben Suc (Jonathan Schell) werden bezocht, waren reeds compleet met de grond gelijk gemaakt door bulldozers en in brand gestoken. (Dat waren de dorpen Rach Kien, Bung Kong, Rach Bap.) "Van nu af aan", brulde de kapitein die belast was met de operatie rond het dorp Rach Bap, "zal alles wat in de omgeving beweegt beschouwd worden als Vietcong." Hij voegde er aan toe: "Wij beschouwen alle mannen van het district als Vietcong en de gehele bevolking als vijand."

De inrichting van het "vluchtelingenkamp" viel onder de verantwoordelijkheid van de provinciale autoriteiten van de Zuidvietnamese regering (Kolonel Ba). De Amerikanen hadden de helft van de militaire operatie volbracht, het was nu de taak van de Vietnamezen om "het hart en de ziel van de bevolking te winnen". 's Avonds werden de vluchtelingen die in groepen op de grond zaten door prikkeldraadversperringen omgeven. De volgende dag werd begonnen met de bouw van barakken. Een oude vrouw verklaarde: "Wij hebben alles wat we bezaten in Ben Suc moeten achterlaten; vee, rijst, meubilair, hier krijgen we alleen wat rijst, we krijgen zelfs geen zout. Ze geven ons niets te eten. Er is geen water om je te wassen." Drie vrouwen die ondervraagd werden over de dood van hun echtgenoot zeiden: "Mijn man werkte op het veld, wij weten niet waar ze nu zijn. Wij weten niet waar ze zijn, ze zijn gevangen genomen." "Ik weet niet of hij dood of levend is, ik heb doden op het veld zien liggen, maar ik weet niet of zij het waren." Enkele dagen later onderzochten vernietigingspatrouilles Ben Suc. De GI's goten benzine over de huizen en staken er de brand in. Vervolgens vernietigden bulldozers de schuilplaatsen. Het dorp werd met de grond gelijk gemaakt. De laatste daad werd verricht door bommenwerpers die hun lading bommen losgooiden. Er is geen spoor meer over van het bestaan van het dorp Ben Suc.

De op de tweede zitting van het Vietnam Tribunaal aanwezige Vietnam veteraan David Tuck, vertelde zelf deelgenomen te hebben aan dergelijke "schoonmaak acties" als bijvoorbeeld in Ben Suc en in vele andere dorpen in de 'ijzeren driehoek' hebben plaatsgevonden. In zijn getuigenis voor het Tribunaal vertelde hij dat na groepering van de bevolking na het binnentrekken in het dorp, er plotseling nog een oude vrouw uit een hut kwam. Zijn officier beval hem

MET DIT NUMMER VAN HET VIETNAM BULLETIN IS ER WEER EEN HALF-JAAR AFGESLOTEN. WIJ VERZOEKEN DE BETREFFENDE ABONNEES HET ABONNEMENTSGELD VOOR HET NIEUWE HALFJAAR EN/OF HET ACHTERSTALLIGE ABONNEMENTSGELD OVER TE MAKEN OP POSTGIROREKENING 1281198 VAN HET VIETNAM BULLETIN.

ADMINISTRATIE VIETNAM BULLETIN

haar neer te schieten. Hij deed dat. Gevraagd door het Tribunaal waarom hij dit bevel had opgevolgd, zei hij: "Anders was ik er zelf vroeg of laat aangegaan." Uit zijn toelichting hierop bleek dat GI's die disciplinaire moeilijkheden veroorzaakten, doorgaans op dusdanige posities in veldoperaties werden geplaatst, dat ze praktisch zeker gedood zouden worden ("point man").

Don Luce, de man die jarenlang een hoge post bekleedde in Zuid-Vietnam in het Vredeskorps en vooral te maken had met de bevolking in de zogenaamde strategische dorpen verklaarde: "In de kampen blijven uitsluitend de vrouwen en de kinderen ... en de ouden van dagen ... want elke man tussen 16 en 45 wordt ervan verdacht Vietcong te zijn en hij wordt als zodanig gearresteerd, verhoord en hij kan verwachten een moeilijke tijd tegemoet te gaan..." "Een typisch en veelvuldig voorkomend beeld in de kampen: vrouwen die op de grond zitten, strak naar de grond kijken en wachtend op een eventueel voedselrantsoen. Zij hopen gedurig naar hun oorspronkelijk woongebied terug te kunnen gaan en dat verklaart ook hun passiviteit: waarom een put graven, waarom een vloer van cement aanleggen, waarom een tuin aanleggen, wanneer de hoop om de volgende maand naar het dorp terug te kunnen keren zo vast zit?"

In het voorafgaande is uitsluitend ingegaan op een aantal karakteristieke details van de wijze van behandeling van de burgerbevolking in Zuid-Vietnam, waarbij we ons vooral baseerden op de rapporten van het zevende onderzoekteam dat Zuid-Vietnam bezocht en het onderzoekteam dat de Verenigde Staten bezocht. Er is niet geput uit de stapels rapporten van het Zuidvietnamese Bevrijdingsfront zelf, er is ook geen gebruik gemaakt van de Japanse rapporten en het rapport van de Franse journalist Jean Bertolino. Er is evenmin ingegaan op de situatie in Noord-Vietnam, met name niet op het rapport van de Noordvietnamese minister van Volksgezondheid. Dit is gebeurd omdat de ruimte beperkt is. Er zal bij een andere gelegenheid op teruggekomen moeten worden. Ter rechtvaardiging van het in het artikel behandelde mag gelden dat gezocht is naar voorbeelden, feiten, die tot een systeem behoren, niet uitzonderlijk zijn, karakteristiek zijn voor de behandeling van de burgerbevolking in Zuid-Vietnam. Er zijn uit de thans beschikbare rapporten van het Tribunaal vele feiten te halen, die dit kunnen bewijzen. Het nadeel van de gevolgde methode is dat de extreme daden van barbaarsheid, begaan door individuele militairen en legereenheden, hierdoor niet naar voren zijn gehaald, terwijl ze wel degelijk behoren tot de systematische volkerenmoord die in Vietnam gaande is.

Ton Regtien

VOLKERENMOORD

door JEAN-PAUL SARTRE

(Voordat het Tribunaal uitspraak deed over het laatste punt van de ingebrachte beschuldigingen - Is de regering van de Verenigde Staten schuldig aan volkerenmoord (genocide) tegen het volk van Vietnam? - werd het woord gegeven aan Tribunaalvoorzitter Sartre die over dit probleem een langverwachte tekst uitsprak alvorens het Tribunaal zijn unaniem "Ja" liet horen. Deze tekst van Sartre hebben we niet tot onze beschikking. Echter wel een interview dat hij enige dagen later toestond aan de Nouvel Observateur. In dit interview zijn tevens Sartres hoofdindrukken van de Roskildeszitting verwerkt. Het door Serge Lafaurie afgenomen interview verscheen in de Nouvel Observateur van 6-12-67. Red. VB.)

Jean-Paul Sartre (...) In de 19e eeuw hebben de koloniale oorlogen kleine volkerenmoorden met zich mee gebracht. Maar ze bleven altijd beperkt door het feit dat men de plaatselijke bevolking wilde uitbuiten, er onderbetaalde werkkrachten uit wilde recruterende die de vestiging van een koloniaal ruilsysteem tussen goedkope grondstoffen en voor hoge prijzen verkochte eindprodukten moesten mogelijk maken. Een zekere overbevolking was zelfs gewenst om de prijs van de arbeid te verlagen, zodat men ervoor zorgde niet al te veel mensen te doden.

In Vietnam ligt de situatie totaal anders. De Amerikanen bevinden zich daar niet in een klassiek koloniale situatie want ze hebben er nauwelijks economische belangen te verdedigen. Hun oorlogsdoel is niet een leverancier of afzetmarkten veilig te stellen maar - generaal Westmoreland heeft het afgelopen oktober in alle duidelijkheid gezegd - een basis op het vasteland van Azië te behouden en de gehele wereld te bewijzen dat "de guerrilla niet loont".

In dit licht heeft Amerika de Vietnamezen zelf niet nodig. Er is geen enkele door belangen ingegeven grens aan de massamoord op degenen die zich verzetten. En aangezien de gehele bevolking op dit moment tegen haar is, zal haar interventie logischerwijs tot volkomen volkerenmoord, dat wil zeggen tot de uitroeiing van het Vietnamese volk als georganiseerde eenheid, leiden. Dat zeggen de Amerikaanse leiders niet, maar de strijdenden voelen het precies aan want zij maken zich, eenmaal ter plaatse, snel twee formules die slechts schijnbaar met elkaar in tegenspraak zijn eigen. De eerste is: "De enige goede Vietnamees is een dode Vietnamees." Vanuit Amerikaans oogpunt gezien klopt dat, want ze kunnen zelfs niet op hun bondgenoten in het Zuiden rekenen. Er is altijd vijftig procent kans dat een soldaat van het Saigonleger verraad pleegt. Toen zij een grote uitkamacactie begonnen - overigens een mislukking - in de 'ijzeren driehoek', hebben de Amerikanen daarvan niets tegen het Vietnamese opperbevel gezegd omdat ze weten dat er altijd lekken zijn. De tweede formule is: "Iedere dode Vietnamees is een Vietcong." Deze dient ertoe om de massamoord die men in naam van de eerste formule heeft gepleegd te rechtvaardigen, maar zij bevat ook een indirecte erkenning van het feit dat de gehele bevolking tegen hen is.

Vraag: U zegt dat de logica van de Amerikaanse interventie tot de vernietiging van het Vietnamese volk leidt. Is dat werkelijk wat daar gebeurt?

Jean-Paul Sartre - Wat de Amerikanen daar doen dat hebben we gehoord uit de getuigenissen die we in Kopenhagen hebben gehoord. Vietnamezen hebben getuigenis afgelegd - duidelijk, eerlijk, ik zou bijna zeggen met een bewonderenswaardige gematigdheid - maar ook Amerikanen, geen deserteurs maar jonge mensen die hun diensttijd in Vietnam er op hadden zitten en die uit vrije wil waren gekomen om te zeggen wat zij gezien en gedaan hadden.

U sprak daarnet van de foto's van martelingen die van tijd tot tijd in de New York Times verschijnen en waarop Vietnamezen door andere Vietnamezen gemarteld worden. (Deze foto's waren door de interviewer genoemd om te tonen hoe openlijk de oorlog in Vietnam zich afspeelt voor het Amerikaanse publiek, red. VB.) Wat men nooit ziet is de Amerikaanse instructeur die erachter staat, want er is altijd een Amerikaanse instructeur bij. Het systeem van ondervragingen is ons door één van de Amerikaanse getuigen, die zelf had gemarteld en anderen had leren martelen uitstekend uitgelegd. Hij had het gedurende 10 maanden gedaan en hij stelde bijna kalm vast: "Ik ben een gemiddelde Amerikaan en ik heb gemerkt dat ik een oorlogsmisdadiger ben geworden." Hij praatte over wat hij gedaan had als een technicus, als een bakker die je uitlegt wat de beste manier is om het deeg te kneden. Hij stelde met een overblijfsel van beroepstrots vast dat hij "betere resultaten dan de anderen" verkreeg omdat hij Vietnamees sprak en daardoor het lichamelijk martelen beter met psychologische druk kon verbinden.

Men ondervraagt, zo vertelde hij ons, niet ter plaatse. Wanneer men een dorp in Vietconggebied verovert, maakt men het met de grond gelijk en neemt iedereen mee - vooral de ouden van dagen, de vrouwen en de kinderen, want de mannen zijn meestal met de gevechtseenheden verweg verborgen. Al die mensen worden als verdacht beschouwd en men stuurt ze naar de "Dorpen van het Nieuwe Leven" (zg. New Life Hamlets), een nieuwe versie van de oude "strategische dorpen". Vervolgens ondervraagt men er enkelen die als Vietcong zijn verklikt of op wie men wapens heeft gevonden. Wanneer er eenheden van het Saigonleger aan de operatie hebben deelgenomen, dan zijn het de Vietnamezen die het verhoor doen, maar altijd onder leiding van een Amerikaanse officier. Alle getuigenissen zijn eensluidend op dit punt. Wat martelingen betreft hebben de Vietnamezen, die geen gebrek aan fantasie hebben, weinig te leren, maar de Amerikanen zijn aanwezig om hen de kunst van de toenemende martelingen, zonder welke men geen resultaten boekt, te leren. "Wanneer men mij een vent brengt wiens gezicht al onder de stokslagen zit", zo zei onze getuige, "hoe wil je dan dat ik er nog iets uithaal?"

Wanneer de operaties alleen door de Amerikanen worden gehouden, dan zijn zij het die de ondervragingen doen, zijn zij het die martelen, maar nu met een Vietnamese tolk. We hebben een film gezien waarop een zware Amerikaan werd getoond die voortdurend, met zware slagen van zijn voet, op de geslachtsorganen van een op de grond liggende Vietnamees trapte. In ieder geval zijn de Amerikanen er altijd bij. Door te beweren dat de Vietnamezen elkaar martelen, zeggen ze een half-waarheid die in de Verenigde Staten een leugen wordt door het idee "al die mensen zijn wilden en bruten" te versterken.

Wanneer een gevangene gemarteld is, of hij nu gepraat heeft of niet, en hij een nieuwe ondervraging verdiend schijnt te hebben, dan geven de Amerikanen hem over aan de regeringstroev

pen die hem in de gevangenis of in een kamp gooien. Daar is hij opnieuw aan nieuwe, verschrikkelijke, niet ophoudende martelingen onderworpen. De getuigenissen die we hebben verzameld over het sadisme dat heerst in de gevangenis Poulo-Condor bijvoorbeeld, zijn verpletterend. Het kamp wordt evenals andere kampen van tijd tot tijd door de Amerikanen bezocht, maar in werkelijkheid bemoeien zij zich nooit met wat er zich afspeelt, hoewel ze het uitstekend weten. En dat is ook een oorlogsmisdaad, omdat een leger verantwoordelijk is voor de behandeling van de gevangenen die het zelf op het slagveld heeft gemaakt.

Het zijn overigens zelden bij de strijd betrokkenen die gevangen genomen worden. Men pakt oude mensen en vrouwen op, maar de Vietcongsoldaten worden vaak meteen neergeschoten. We hebben een film gezien, opgenomen door een Amerikaan, die toonde hoe soldaten gewonde gevangenen afmaakten. Een van onze getuigen vroeg een keer tijdens een operatie wat hij moest doen met vier gevangenen die hij zojuist gemaakt had. Het antwoord luidde: "Raak ze kwijt!" Hij deed alsof hij het niet begreep, maar toen hij met zijn vier gevangenen bij de basis aankwam, werd hij uitgekafferd: "Wat moeten we goddomme met die kerels", waarop de gevangenen aan het leger van Saigon werden overgedragen.

Een ding heeft me erg getroffen. Na de oorlog, zoals u nog wel weet, kregen we tot ons afgrijzen foto's onder ogen die door de Duitsers zelf gemaakt waren van hun slachtoffers, lijdend of stervend, joodse mannen en vrouwen die naakt naar de gaskamers werden gevoerd, en dat droeg er sterk toe bij ons te overtuigen van de schuld niet alleen van de bevelhebbers, maar ook van de nazi-soldaten die dat alles vrolijk verfilmden. Hetzelfde hebben we in Kopenhagen gezien. De door Pic (de cineast die voor het Tribunaal een film samenstelde, red. VB.) gemonteerde film zou niet mogelijk zijn geweest zonder de door de Amerikanen gemaakte opnamen, die er het leeuwendeel van uitmaken. Zoals bijvoorbeeld die verschrikkelijke scène van een soldaat die een Vietnamees doodt met twee kogels in de nek, en vervolgens, bij wijze van grap, om zijn filmende makker aan het lachen te brengen, nog een kogel in de anus van zijn slachtoffer zendt.

Ik zeg niet dat alle Amerikaanse soldaten zich op deze manier vermaken - velen, zo heeft men ons gezegd, walgen van wat men hen laat doen - maar bij sommigen treft men weer dezelfde serene vreugde in het uitroeien aan die men kent van Hitlers soldaten.

Zoals steeds volgen de anderen huns ondanks het voorbeeld. Een jonge Amerikaanse neger vertelde ons hoe, tijdens het uitkammen van een gebied, een van zijn officieren op een vrouw wees die hun weg kruiste, en hem beval: "vooruit, neerschieten". En hij schoot haar neer. Die officier was geen sadist: het was eenvoudig een operatie waarbij iedereen afgeemaakt moest worden. We hebben die getuige gevraagd waarom hij geschoten heeft. Het antwoord was: "anders was ik er vroeg of laat aangegaan".

Men heeft ons ook verteld van die Amerikaanse generaal die vanuit zijn helikopter "op Vietjacht ging". Met een mitrailleur schoot hij alle mannen neer die hij gewaar werd. "Maar geen vrouwen", preciseerde hij. Nu dragen, zoals u weet, de Vietnamese vrouwen dezelfde zwarte pyama's en dezelfde hoeden als de mannen. Het moet niet zo eenvoudig zijn ze van enige hoogte te onderscheiden.

Ik zou nog twintig andere verhalen kunnen vertellen, maar ze zouden niets toevoegen aan de zaak waar het om gaat: zodra men begint te schieten op al wat beweegt en geel is, is men begonnen met genocide. Merkwaardig genoeg zijn het de eenvoudige soldaten die zich dit het eerst bewust zijn geworden. Ze zijn daar gekomen zonder veel gedachten, maar in ieder geval met de overtuiging dat het er om ging de "goeden" tegen de "slechten" te beschermen.

Toen merkten ze al heel gauw dat ze door alle Vietnamezen werden verafschuwd, dat er dus geen "goeden" waren, dat ze daar dus niet waren om een volk te bevrijden maar om de Vietnamezen te doden. Ze kregen in de gaten dat ze bedrogen waren, maar hun ergernis keerde zich niet tegen hun regering maar tegen hen die de onbeschaamdheid hadden niet bevrijd, maar gedood te moeten worden. Velen van hen begrijpen wat men ze laat doen, maar zeggen niets omdat zulks moeilijkheden zou geven. Denkt u maar aan de jonge Fransen die uit Algerije terugkwamen en daar wat "eigen initiatief hadden getoond": ze praatten daar liever niet meer over.

Niet alleen bij strikt militaire operaties blijkt de opzet tot genocide. Men heeft, juridisch gesproken, volkerenmoord ook gedefinieerd als een moedwillige poging om een zeer laag geboortecijfer te bewerkstelligen, om systematisch de lichamelijke en geestelijke integriteit van de mensen te schaden, over te gaan tot massale bevolkingsverplaatsingen, etc. De bedoeling wordt door de Amerikanen niet toegegeven, maar de poging wordt gedaan.

Laten wij de tactiek van de "verschroeide aarde" eens bekijken. In het Zuiden bestaat die er uit, dat men giftige stoffen uitstrooit boven de voor bebouwing geschikte gronden in Vietcong-

gebieden. Men heeft geëxperimenteerd met systematische "ontbladering" van het oerwoud, maar de resultaten zijn teleurstellend: het oerwoud is te taai, het biedt weerstand, het groeit door. Dan richt men zich op de "open" streken. De redenering is de volgende: "Aangezien het revolutionaire leger in het volk leeft zoals een vis in het water, moeten wij het water weg laten lopen." dat wil zeggen het volk vernietigen door het te verhinderen zich te voeden en de strijders te voeden. Nadat hun dorpen verbrand zijn moeten de boeren in het bos gaan leven, moeten kleine strookjes land bebouwen die, omdat ze door de bomen beschermd worden, niet vanuit vliegtuigen waargenomen kunnen worden en dan ook niet blootgesteld zijn aan bombardementen en bestrooiing met giftige stoffen. In feite slagen de Amerikanen er helemaal niet in om "het water weg te laten lopen", omdat de strijders van het Bevrijdingsfront zich hergroeperen in het oerwoud waar zij betrekkelijk veilig zijn en ze hun voedsel uit andere streken krijgen. Niet alleen zijn ze onafhankelijk van de boeren die de Amerikanen trachten uit te hongeren, maar zij voeden deze boeren vaak, verzorgen hen.

De Amerikanen geven deze boeren echter een keuzemogelijkheid: als zij aan bombardementen en hongersnood willen ontsnappen hoeven ze slechts naar de dichtstbijzijnde post van de Amerikanen of de regering te gaan (dat moet liefst 's nachts gebeuren willen ze niet door een helikopter neergeschoten worden) en men plaatst hem in een "nieuw leven dorp" ("new life hamlet").

Laten wij eens zien waar het om gaat. De mensen die "hergegroepeerd" worden in zo'n dorp staan natuurlijk onder verdenking, omdat ze twee of drie jaar in een gebied hebben geleefd dat door de Vietcong beheerst werd voordat ze in het dorp kwamen. Men behandelt ze daar dan ook naar. Eerst wordt de in Azië zo belangrijke familiestructuur verbroken. Dikwijls is de man al lang van huis en vecht met de Vietcong. Maar als hij thuis gebleven is en met de familie meekomt, wordt hij dadelijk ondervraagd en dikwijls gemarteld. Als hij jong is, wordt hij gedwongen dienst te nemen in het regeringsleger. Dus geen of bijna geen familiebanden meer en daling van het geboortecijfer. Ik heb m'n uiterste best gedaan om er achter te komen of er een belangrijke daling was en men heeft mij dit bevestigd: deze daling is een gevolg van het feit dat er 500.000 mensen in de gevangenis zitten en dat in de gebieden die onder Amerikaans gezag staan meer dan een derde van de bevolking in deze "nieuw leven" dorpen woont. Nu is elke politiek die een daling van het geboortecijfer met zich meebrengt "volkerenmoord" in de zin van de Conventie van 1948.

De bewoners van zo'n dorp hebben dikwijls geen enkele mogelijkheid om te werken. De mensen die minder verdacht zijn, worden vaak gebruikt voor ondergeschikte baantjes in Amerikaanse kampen, maar het evenwicht tussen het werk en leven, waarop elke cultuur berust is verbroken. De hygiënische toestanden zijn verschrikkelijk. De voedselvoorziening is volkomen onvoldoende, hetzij doordat de Amerikanen het "vergeten" uit te delen, hetzij doordat de geleverde rijst - die trouwens gestolen is van de boeren in de omgeving - door de Zuidvietnamese ambtenaren op de zwarte markt verkocht is. Dat alles brengt met zich mee het "geestelijk en lichamelijk verval", dat in de Conventie van 1948 als "volkerenmoord" gekarakteriseerd is.

De Vietnamezen hebben dus de keus tussen sterven in hun eigen dorp als zij daar willen blijven en langzame aftakeling in een "nieuw leven dorp". En dat is niet eens een echte keuze, omdat die door de angst bepaald wordt: de mensen "trekken weg" wanneer bombardementen onvermijdelijk zijn of wanneer men hen met geweld wegvoert. Dit idee van een "vrije keus" is een leugen van de Amerikaanse propaganda.

Vraag: De Amerikanen verklaren in ieder geval, dat ze de Noordvietnamezen een duidelijke mogelijkheid bieden: stop de steun aan de guerrilla in het Zuiden en wij laten jullie met rust.

Jean-Paul Sartre - Dat is dezelfde plichterij. In de eerste plaats weten de Amerikanen heel goed, dat de hulp van Noord-Vietnam aan de zuidelijke guerrillaoorlog zeer gering was (ongeveer 10% van hun militair potentieel volgens Amerikaanse schattingen) totdat ze hun agressie vanuit de lucht tegen het Noorden inzetten. En verder gaat het ook nog om een denkbeeldige mogelijkheid, omdat het Noorden de strijders van het Zuiden nooit zou kunnen dwingen, ook al zou het dat willen, de wapens neer te leggen. In de onwaarschijnlijke veronderstelling dat de regering van Hanoi tegen de Amerikanen zou zeggen: "Akkoord, wij staken onze hulp", zou de strijd in het Zuiden doorgaan en de Amerikanen zouden kunnen zeggen: "Jullie hebben de capitulatie maar voorgewend, jullie hebben gelogen, want de oorlog in het Zuiden gaat door; wij hervatten onze bombardementen."

In het Noorden zijn de Amerikanen evenzeer schuldig aan volkerenmoord, want met hun bombardementen beogen zij het verbreken van de sociale structuur van het land en de vernietiging van alles wat het socialisme in dertien jaar heeft opgebouwd. Ze willen niet alleen dat de guerrilla niet slaagt, maar dat het socialisme niet zal slagen. En als de Noordvietnamezen zich dan hadden overgegeven, zou "alles weer op een gezondere basis opgebouwd worden" hebben de Amerikanen beloofd. Dit probeert men te bereiken door een dagelijkse terreur, die tenslotte bij vele mensen geestelijke storingen veroorzaakt. De Vietnamese minister van gezondheid heeft ons zelf verteld - en het siert hem, dat hij dit midden in de oorlog toegeeft - dat er mensen waren die geestelijk waren ingestort, vooral kinderen en ouden van dagen, en dat er jaren nodig zouden zijn om de psychologische ontredde bij de bevolking ten gevolge van de bombardementen te herstellen. Deze terreur is dus volkerenmoord, omdat ze de geestelijke gezondheid van de leden van de groep verzwakken, een misdaad zoals gedefinieerd door de Conventie van 1948.

Dat de Amerikanen de Vietnamezen denkbeeldige "mogelijkheden" bieden, komt in feite doordat ze zelf geen keus hebben zolang ze niet afzien van een basis in Vietnam. Voor een imperialistische mogendheid is volkerenmoord het enig mogelijke strategische - ik zeg niet tactische - antwoord op het verzet van een volk, dat geheel vernietigd is in de oorlog. Dat antwoord hebben de Amerikanen niet uitgevonden, maar er is geen ander. Misschien wisten enkelen, zelfs in regeringskringen, dat niet toen ze zich in de strijd in Vietnam mengden, maar nu kunnen ze er niet meer onder uit. Er zijn voor hen nog maar twee oplossingen: vertrekken of alles vernietigen. De Amerikaanse regering weet dat en haar zwaarste misdaad is misschien dat zij de publieke opinie misleidt door de logische en onvermijdelijke consequenties van de politiek die zij in naam van het volk voert, te verbergen.

Vraag: Als de Amerikaanse politiek in Vietnam slechts zin heeft als zij leidt tot volkerenmoord, waarom proberen de Verenigde Staten er dan niet snel een einde aan te maken door de escalatie nog meer op te voeren?

Jean-Paul Sartre - Omdat ze dat niet kunnen om economische, strategische en militaire redenen. Een operatie van een dergelijke omvang kan men niet zo maar realiseren. Dat veronderstelt de opbouw van een netwerk van lucht- en landbases, de aanleg van wegen en havens en de vorming van een geweldige infrastructuur. Dat kan niet van de ene dag op de andere gedaan worden en dat is al een rem op de escalatie. Het gebruik van atoomwapenen kan alles vereenvoudigen maar ze zijn niet erg doelmatig indien gebruikt tegen een land zonder grote stedelijke concentraties, en de experts menen dat het gebruik ervan in een zo beperkt gebied ook voor de gebruikers gevaarlijk zou zijn. Overigens zouden wellicht ook de internationale gevolgen te ernstig zijn.

Tenslotte kost een uitroeiingsoorlog ontzettend veel geld. Daarom moet men het publiek langzaam gewennen aan de kosten die het moet opbrengen. De Amerikaanse leiders zien zich voor een belangrijk psychologisch probleem geplaatst: nadat ze drie jaar geleden het volk hebben verteld dat alles zo voor elkaar zou zijn, kunnen ze nu niet gaan zeggen dat ze, om een piepklein agrarisch volkje in Azië de baas te worden, een algehele oorlogseconomie moeten gaan voeren, zoals in de tijd van Hitler.

De betrekkelijk langzame progressie in de escalatie is dus niet het gevolg van humane bezorgdheid bij de Amerikaanse regering, maar van de omstandigheid dat het materieel en psychologisch onmogelijk is om harder van stapel te lopen. Maar het doel waar men heenkoerst blijft hetzelfde: namelijk volkerenmoord. Immers, ik herhaal het, er is geen andere oplossing voor een super-geïndustrialiseerd land dat een arm land, waarvan de hele bevolking in opstand is gekomen in een revolutionaire oorlog, in zijn macht wil houden.

Vraag: Hebben de Amerikanen een kans van slagen?

Jean-Paul Sartre: Nee, omdat het Vietnamese volk ze weerstaat met een heftigheid die zonder weerga is in de geschiedenis. Niet alleen zijn de Vietnamezen er in geslaagd een hechte economische infrastructuur te handhaven, na die te hebben getransformeerd, maar ze hebben bovendien hun socialistische stelsel weten te handhaven en zelfs nog weten te verstevigen. Maar het is toch niet onze bedoeling deze uitzonderlijke krachtsinspanning van de slachtoffers als verzachtende omstandigheid voor de beulen te beschouwen! Te meer daar de Amerikaanse volkerenmoord in Vietnam nog een andere kant heeft. Er is feitelijke genocide tegen het Vietnamese volk, maar dreiging van genocide tegen alle volkeren van andere conti-